

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาหลักกฎหมายครอบครัวในประเทศไทย เยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น อังกฤษและสหรัฐอเมริกา พบว่าอำนาจปกครองของบิดามารดามีอำนาจหลักอยู่สองประการคือ อำนาจเกี่ยวกับตัวบุตร และอำนาจเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุตร โดยหลักบิดามารดาโดยกำเนิดของบุตรจะมีอำนาจปกครองและกฎหมายจะกำหนดให้ใช้อำนาจร่วมกันได้ กรณีที่บิดามารดาจะสามารถใช้อำนาจไปโดยลำพังจะมีแต่กรณีที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ลักษณะการใช้อำนาจปกครองนั้น กฎหมายมักกำหนดระดับความระมัดระวังให้บิดามารดาในการใช้อำนาจต่างๆ สำหรับประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์อย่างไทย เยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่นจะมีวิธีการควบคุมการใช้อำนาจปกครองของบิดามารดาไว้ หากบิดามารดาใช้อำนาจในทางที่ผิด ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตัวบุตร กฎหมายจะเข้ามาดูแลรักษาประโยชน์ของผู้เยาว์ โดยการถอนอำนาจปกครองของบิดามารดา

เหตุถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาที่กำหนดไว้ในกฎหมายแต่ละประเทศจะมีส่วนประกอบที่คล้ายกันคือ การกระทำนั้นผู้ใช้อำนาจปกครองมีส่วนผิด ไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ การจัดการทรัพย์สินของบุตรไปในทางที่ผิดจนทำให้เกิดความเสียหาย ผู้ใช้อำนาจปกครองประพฤติตนไม่เหมาะสม ผู้ใช้อำนาจปกครองกระทำทารุณ ทอดทิ้งบุตร กระทำความผิดอาญา มีส่วนในการทำความผิดต่อบุตรหรือความผิดที่บุตรกระทำ ละเลยหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมาย ดังนี้ทุกกรณีที่กล่าวมาผู้ใช้อำนาจปกครองอาจก่อให้เกิดขึ้นด้วยความตั้งใจหรือความประมาท แต่ก็ถือได้ว่าเป็นความผิดของผู้ใช้อำนาจปกครอง เพราะในฐานะบิดามารดาที่ต้องดูแลบุตรแล้วจะพึงระวังการกระทำของตนเสมอ ให้เหมาะสม ถูกต้อง เพื่อไม่ให้กระทบต่อการดูแลบุตรและเพื่อไม่ให้ถูกถอนอำนาจปกครอง

ประเด็นหลักในการศึกษาเหตุถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาในครั้งนี้ ก็คือกรณีผู้ใช้อำนาจปกครองถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถจะมีผลให้ถูกถอนอำนาจปกครองเสมอไปหรือไม่ และแต่ละประเทศมีวิธีการจัดการกับกรณีนี้อย่างไร ในด้านเหตุถอนอำนาจปกครองนั้น พบว่ามีเพียงกฎหมายไทยและสหรัฐอเมริกาที่นำลักษณะความบกพร่องในความสามารถของผู้ใช้อำนาจปกครองมาใช้พิจารณาถอนอำนาจปกครองของบิดามารดา โดยกฎหมายไทยกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1582 ให้ศาลสามารถถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาได้ทั้งหมดหรือบางส่วนจากเหตุที่ผู้ใช้อำนาจปกครอง

ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ในขณะที่กฎหมายสหรัฐอเมริกา การถอนอำนาจปกครองจะเกิดขึ้นในกระบวนการ Dependency System โดยบิดามารดาที่เข้าสู่ กระบวนการนี้ต้องปรากฏแล้วว่ามีอาการกระทำทารุณหรือทอดทิ้งบุตรเสียก่อน เมื่อเข้าสู่ กระบวนการแล้ว หากทำที่สุจริตรัฐไม่สามารถเยียวยาครอบครัวให้คืนสู่สภาพเดิมได้ คือบุตรอยู่ใน การดูแลของครอบครัวอุปถัมภ์เป็นระยะเวลาอันยาวนาน ศาลก็จะพิจารณาดถอนอำนาจปกครองของบิดา มารดา เพื่อให้บุตรเป็นอิสระ สามารถถูกรับเป็นบุตรบุญธรรมได้ ซึ่งในการถอนอำนาจปกครอง ต้องมีการพิสูจน์ว่าบิดามารดาไม่มีความเหมาะสมในการใช้อำนาจปกครองอีกต่อไปตามเหตุที่ กฎหมายกำหนด ซึ่งการเป็นคนวิกลจริตหรือมีกายพิการก็เป็นลักษณะหนึ่งในเหตุตามกฎหมาย ด้วย แต่ในเมื่อการถอนอำนาจปกครองนี้มีพื้นฐานมาจากการกระทำความผิดต่อบุตรแล้ว การ พิจารณาว่าบิดามารดาเป็นคนวิกลจริตหรือมีกายพิการจึงเป็นแค่เหตุเสริมเท่านั้น

ส่วนในประเทศอื่น แม้จะไม่มีข้อกำหนดให้ลักษณะการเป็นคนไร้ความสามารถหรือ เสมือนไร้ความสามารถเป็นเหตุถอนอำนาจปกครองของบิดามารดา แต่ก็ได้กำหนดผลทาง กฎหมายเกี่ยวกับกรณีนี้ไว้ โดยหลักกฎหมายของทุกประเทศจะให้ความคุ้มครองคนวิกลจริตไว้ โดยการจำกัดความสามารถในการทำนิติกรรม การใดที่คนวิกลจริตทำไปย่อมตกเป็นโมฆะหรือ โมฆียะ ในขณะที่คนที่มีความพิการ จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ประพฤติสุรุ่ยสุร่าย เสเพล เสพสุรา เป็นอาชญาจะถูกจำกัดความสามารถเฉพาะแต่ในกฎหมายบางประเทศเท่านั้น คือ ไทย ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น แต่การจำกัดความสามารถก็แค่เพียงเล็กน้อย เพราะโดยหลัก คนเสมือนไร้ ความสามารถยังสามารถทำนิติกรรมได้ เพียงแต่ในนิติกรรมสำคัญ กฎหมายจะให้อยู่ในการดูแล ของผู้พิทักษ์

ในด้านการทำหน้าที่ใช้อำนาจปกครองของบิดามารดา การเป็นคนวิกลจริตจะมีผล ให้ถูกระงับการใช้อำนาจปกครองชั่วคราวอย่างในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1566 วรรคสอง (3) และกฎหมายเยอรมัน ส่วนในฝรั่งเศสจะพิจารณาถึงความสามารถในการ แสดงเจตนาของผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นหลัก หากไม่สามารถแสดงเจตนาของตนได้ซึ่งอาจเกิด จากการมีจิตวิกล ก็จะสูญเสียอำนาจปกครองไปโดยผลของกฎหมาย ในขณะที่กฎหมายญี่ปุ่นจะ วางหลักไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าหากบิดาหรือมารดาไม่สามารถใช้อำนาจปกครองได้ ก็ให้อีกฝ่ายเป็น ผู้ใช้อำนาจปกครองไปโดยลำพังและกฎหมายอังกฤษ ศาลจะเข้ามามีบทบาทในการพิจารณา ความเหมาะสมในการใช้อำนาจปกครองของบิดามารดาโดยอาศัยหลักประโยชน์สุขของบุตรมา ประกอบการพิจารณา ถ้าบิดามารดาที่มีลักษณะเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้นทำให้เกิดผลกระทบต่อ

การดูแลบุตร ศาลก็สามารถมีคำสั่งจำกัดอำนาจของบิดามารดาได้ แต่บิดามารดาจะไม่ถูกถอนอำนาจปกครองแต่อย่างใด

ดังนี้ ลักษณะการเป็นคนวิกลจริตจะมีผลกระทบต่อการใช้อำนาจปกครองมากกว่าการเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ เห็นได้จากในกฎหมายประเทศต่าง ๆ มักไม่กล่าวถึงคนเสมือนไร้ความสามารถไว้

การถอนอำนาจปกครองด้วยเหตุผู้ใช้อำนาจปกครองถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1582 ที่มีขอบเขตการถอนอำนาจปกครองที่กว้างขวางจนถึงขนาดสามารถถอนอำนาจปกครองได้ทั้งหมดนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า คนไร้ความสามารถก็คือคนวิกลจริต คนเสมือนไร้ความสามารถคือคนกายพิการ จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือประพฤติดุร้าย เสเพล เสพสุราเป็นอาชญา หากคนเหล่านี้ไม่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ก็จะไม่เป็นเหตุให้สูญเสียอำนาจปกครองไป คนที่มีความบกพร่องดังกล่าวสามารถใช้อำนาจปกครองได้ปกติ เว้นแต่ต้องเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลที่ทำให้ถูกระงับอำนาจปกครองชั่วคราว ดังนั้น การถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถจึงมีความจำเป็นเฉพาะแต่กรณีที่ต้องมีการจัดการทรัพย์สินของบุตรอยู่เป็นประจำ เพราะบิดามารดาที่เป็นผู้ไร้ความสามารถมีความสามารถไม่เต็มที่ในการทำนิติกรรม อาจมีความจำเป็นต้องถอนอำนาจจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อตั้งผู้ปกครองมาใช้อำนาจส่วนนี้แทน ซึ่งหากไม่ใช่ผู้เยาว์ที่มีทรัพย์สินมากแล้วผู้ใช้อำนาจปกครองก็ไม่มี ความจำเป็นต้องใช้อำนาจในส่วนนี้อยู่แล้ว และคงไม่จำเป็นต้องถอนอำนาจปกครองเพื่อไปตั้งผู้ปกครองแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม แม้เหตุถอนอำนาจปกครองเพราะผู้ใช้อำนาจปกครองตกเป็นผู้ไร้ความสามารถตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1582 จะแตกต่างจากเหตุถอนอำนาจปกครองในกฎหมายต่างประเทศ และอาจจะทำให้ผู้ใช้อำนาจปกครองสูญเสียอำนาจปกครองทั้งหมดไปทั้งที่ตนยังมีความสามารถในการดูแลบุตรอยู่ แต่กรณีนี้กฎหมายก็ได้ให้ศาลมีดุลพินิจในการถอนอำนาจปกครองของบิดามารดา โดยศาลอาจจะถอนอำนาจปกครองทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ ศาลสามารถพิจารณาถึงความสามารถของผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นกรณีๆ ไป และถอนอำนาจปกครองตามที่เห็นว่าเหมาะสม ทำให้เหตุถอนอำนาจปกครองเพราะผู้ใช้อำนาจปกครองตกเป็นผู้ไร้ความสามารถเป็นประโยชน์กับบุตรผู้เยาว์และเป็นธรรมกับผู้ใช้อำนาจปกครอง

ในส่วนของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มาตรา 1566 วรรคสอง (3) ผู้ใช้อำนาจปกครองที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถจะถูกระงับ

การใช้อำนาจปกครองชั่วคราว ซึ่งผลทางกฎหมายจะคล้ายกับหลักกฎหมายต่างประเทศที่ได้ทำการศึกษาตามที่กล่าวแล้ว และถ้าศาลเพิกถอนคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถเมื่อใดก็สามารถกลับมาใช้อำนาจปกครองได้ดังเดิมทันที โดยไม่ต้องอาศัยคำสั่งศาลให้คืนอำนาจปกครอง ซึ่งได้วิเคราะห์ความแตกต่างของผลทางกฎหมายระหว่างการระงับใช้อำนาจปกครองชั่วคราวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1566 วรรคสอง (3) กับการถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาตามมาตรา 1582 ในบทที่ 4 หัวข้อที่ 3 แล้ว อย่างไรก็ตามสามารถสรุปความแตกต่างของผลทางกฎหมายระหว่างสองมาตราดังกล่าวได้ดังตารางต่อไปนี้

มาตรา 1566 วรรคสอง (3)	มาตรา 1582
1. อำนาจปกครองระงับโดยผลของกฎหมาย	1. อำนาจปกครองระงับโดยคำสั่งศาล
2. ผู้ใช้อำนาจปกครองไม่มีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จัดการหลังจากถูกระงับอำนาจปกครอง	2. ผู้ใช้อำนาจปกครองมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จัดการหลังจากถูกถอนอำนาจปกครองตามมาตรา 1578
3. อำนาจปกครองระงับไปทั้งหมด	3. อำนาจปกครองอาจถูกถอนทั้งหมดหรือบางส่วน
4. ผู้ใช้อำนาจปกครองกลับมาใช้อำนาจปกครองได้เมื่อสิ้นเหตุตามที่กฎหมายกำหนด	4. ผู้ใช้อำนาจปกครองจะได้อำนาจปกครองคืนต่อเมื่อศาลมีคำสั่ง
5. ไม่จำเป็นต้องตั้งผู้ปกครอง	5. ต้องตั้งผู้ปกครองเสมอ
6. ใช้บังคับแก่กรณีผู้เยาว์ซึ่งมีทั้งบิดาและมารดาแล้วบิดาหรือมารดาฝ่ายหนึ่งตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ	6. ใช้บังคับแก่กรณีผู้เยาว์ซึ่งมีแต่บิดาหรือมารดา หรือมีทั้งบิดาและมารดาแล้วตกเป็นผู้ไร้ความสามารถทั้งหมด

แต่เพื่อให้มีทางแก้ปัญหาสำหรับกรณีผู้ไร้ความสามารถซึ่งยังสามารถดูแลบุตรได้ไม่ควรถูกระงับอำนาจไปทั้งหมดตามมาตรา 1566 วรรคสอง (3) ทั้งนี้ก็เพื่อสนับสนุนความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างบิดามารดากับบุตรให้ยาวนาน บิดาหรือมารดาที่ยังมีความสามารถเพียงพอจะสามารถดูแลบุตรด้วยตนเอง อีกด้านหนึ่งการคงอำนาจปกครองของบิดามารดาไว้จะเป็นประโยชน์กับบุตรเองด้วย เพราะการให้บุตรอยู่ในการดูแลของบิดามารดาทั้งสองคนย่อมดีกว่าการดูแลโดยลำพังคนเดียว และเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการจำกัดอำนาจปกครองเมื่อเทียบ

กับมาตรา 1582 ที่ศาลเข้ามาใช้ดุลพินิจได้ ดังนี้ ผู้เขียนจึงขอเสนอให้เพิ่มบทบัญญัติวรรคท้ายของ มาตรา 1566 ดังนี้

“ในกรณีที่มารดาหรือบิดาซึ่งมีความบกพร่องตาม (3) หากความบกพร่องนั้นไม่ถึงขนาดที่จะเป็นภัยแก่บุตรและสามารถเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ได้ เมื่อมารดาหรือบิดานั้นร้องขอ ศาลอาจสั่งให้มารดาหรือบิดานั้นมีอำนาจปกครองเฉพาะเกี่ยวแก่ตัวบุตรผู้เยาว์ได้”

บทบัญญัติที่นำเสนอจะนี้เป็นบทยกเว้นหลักในมาตรา 1566 วรรคสอง (3) ที่ให้มารดาหรือบิดาที่ตกเป็นผู้ไร้ความสามารถจะถูกระงับอำนาจปกครองทั้งหมดไปโดยผลของกฎหมาย แต่เพื่อให้ผู้ใช้อำนาจปกครองที่ยังมีความสามารถในการดูแลบุตรอยู่สามารถใช้อำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุตรได้ บุตรจะได้อยู่ในการดูแลของบิดามารดาทั้งสองคน ความสัมพันธ์ในครอบครัวจะได้ไม่สั่นคลอน จึงควรให้ศาลเข้ามาใช้ดุลพินิจในการสั่งให้มารดาหรือบิดานั้นมีอำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุตรได้ โดยกรอบในการใช้ดุลพินิจของศาลตามข้อเสนอแนะจะประกอบด้วยข้อพิจารณา 2 ประการ คือ

1. ความบกพร่องของมารดาหรือบิดานั้นต้องไม่ถึงขนาดจะเป็นภัยแก่บุตร ทั้งนี้ก็เพื่อคุ้มครองบุตร ศาลจะต้องแน่ใจว่ามารดาหรือบิดาที่มีความบกพร่องในความสามารถซึ่งตกเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้น ยังมีความสามารถในการดูแลบุตรอยู่ และความบกพร่องนั้นไม่ได้ร้ายแรงถึงขนาดที่จะเป็นภัยแก่บุตร ไม่เช่นนั้นหากไม่มีข้อพิจารณานี้แล้ว การให้มารดาหรือบิดาที่บกพร่องในความสามารถมีอำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุตรอาจจะเป็นอันตรายมากกว่าจะเป็นประโยชน์กับบุตรได้
2. มารดาหรือบิดานั้นต้องสามารถเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ได้ ข้อพิจารณาข้อนี้พิจารณาที่ความสามารถตามพฤติการณ์ของผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นสำคัญ เหตุเพราะผู้ใช้อำนาจปกครองนั้นเป็นผู้ไร้ความสามารถจึงถูกระงับอำนาจปกครองไปโดยผลของกฎหมาย หากจะให้ศาลสั่งให้มีอำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุตร ก็ควรมีข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้อำนาจปกครองนั้นมีความสามารถในการเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ได้จริง

ดังนั้น มารดาหรือบิดาซึ่งเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้นมีสิทธิในการร้องขอศาลด้วยตนเอง เพื่อให้ศาลสั่งให้ตนมีอำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุตรได้ เหตุที่ให้ตัวมารดาหรือบิดาเป็นผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาลเอง เพราะการใช้อำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุตรนั้นควรเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้ใช้อำนาจปกครองเอง จึงจะเป็นผลดีต่อบุตร หากให้บุคคลอื่นมีสิทธิร้องขอดังกล่าวอาจเป็นการบังคับหรือเกิดจากความไม่สมัครใจของผู้ใช้อำนาจปกครองดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นผลร้ายแก่บุตรได้

การขอให้ศาลมีคำสั่งตามบทบัญญัติที่เสนอมานี้ เพื่อให้ผู้มีอำนาจปกครองที่มีความบกพร่องในความสามารถมีอำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุตรได้ เป็นการยกเว้นมาตรา 1566 วรรคสอง (3) ที่ให้อำนาจปกครองระงับไปทั้งหมดโดยผลของกฎหมาย ซึ่งในส่วนของอำนาจจัดการทรัพย์สินนั้น ผู้ไร้ความสามารถนั้นถูกจำกัดความสามารถในการทำนิติกรรมบางส่วนสำหรับกรณีคนเสมือนไร้ความสามารถ ส่วนคนไร้ความสามารถนั้นถูกจำกัดความสามารถในการทำนิติกรรมทั้งหมด การที่กฎหมายระงับอำนาจจัดการทรัพย์สินของบิดามารดาซึ่งเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้น ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการสมควรแล้ว เพราะแม้แต่นิติกรรมของผู้ใช้อำนาจปกครองเองก็ไม่สามารถทำได้อย่างเต็มความสามารถ จึงไม่ควรให้อำนาจจัดการทรัพย์สินของบุตรได้ แต่ในอำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุตรนั้น ผู้เขียนเห็นว่า การตกเป็นผู้ไร้ความสามารถไม่ได้แสดงให้เห็นว่าหมดความสามารถในการเลี้ยงดูบุตรเสมอไป โดยเฉพาะกรณีคนเสมือนไร้ความสามารถ แท้จริงแล้วก็คือคนที่ยังสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ และกฎหมายก็ยอมรับในส่วนนี้ เพียงแต่ในเรื่องสำคัญบางอย่าง คนเสมือนไร้ความสามารถอาจจัดการไม่ได้ดีเท่าที่ควร จึงต้องให้ผู้พิทักษ์ให้ความยินยอมก่อน เป็นต้น ดังนั้นหากผู้ใช้อำนาจปกครองที่เป็นผู้ไร้ความสามารถนั้นยังมีความสามารถในการเลี้ยงดูบุตรและความบกพร่องในความสามารถของตนไม่เป็นอันตรายแก่บุตรแล้ว จึงควรให้ศาลใช้ดุลพินิจสั่งให้มีอำนาจปกครองเฉพาะเกี่ยวแก่ตัวบุตรได้ ซึ่งอำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุตรนั้น โดยหลักได้แก่ สิทธิตามมาตรา 1567 คือ

1. สิทธิกำหนดที่อยู่ของบุตร
2. สิทธิทำโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน
3. สิทธิให้บุตรทำงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานะอุป
4. สิทธิเรียกบุตรคืนจากบุคคลอื่นซึ่งกักบุตรไว้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

และยังมีสิทธิให้ความยินยอมในกรณีบุตรผู้เยาว์ทำการหมั้นหรือสมรส ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1436 มาตรา 1454 ด้วย

ดังนั้นตามบทบัญญัติที่นำเสนอจะทำให้การระงับอำนาจปกครองของบิดามารดาตามมาตรา 1566 วรรคสอง (3) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีข้อยกเว้นที่ให้ศาลเข้ามาช่วยใช้ดุลพินิจสั่งให้มีอำนาจปกครองบางส่วนได้ ซึ่งจะทำให้มีความสอดคล้องกับกรณีถอนอำนาจปกครองเพราะผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถที่ศาลมีดุลพินิจในการถอนอำนาจปกครองทั้งหมดหรือบางส่วนได้ ตามมาตรา 1582 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เนื่องจากมาตรา 1566 วรรคสอง (3) กับมาตรา 1582 มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ เพราะกล่าวถึงกรณีผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถทั้งคู่ ซึ่งได้กล่าวมาแล้วว่าโดยปกติทั้งสองมาตราจะใช้คนละกรณีกัน หากมีการเพิ่มบทบัญญัติในวรรคท้ายของมาตรา 1566 ตามที่ผู้เขียนได้นำเสนอ จะทำให้การบังคับใช้บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวมีความชัดเจนขึ้น ซึ่งผู้เขียนขอยกกรณีที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. กรณีบุตรผู้เยาว์มีทั้งบิดาและมารดา

1) เมื่อบิดาหรือมารดาถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ โดยหลักตามมาตรา 1566 วรรคสอง (3) อำนาจปกครองจะตกอยู่กับมารดาหรือบิดาอีกฝ่ายหนึ่งโดยผลของกฎหมาย และไม่อาจบังคับตามมาตรา 1582 ได้ จากการที่ผู้เขียนได้เสนอวรรคท้ายของมาตรา 1566 วรรคสอง (3) จะทำให้บิดาหรือมารดาที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ มีสิทธิร้องขอให้ศาลสั่งให้ตนมีอำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุตรได้

2) เมื่อบิดาและมารดาถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ดังนี้จะไม่สามารถบังคับตามมาตรา 1566 วรรคสอง (3) ได้ เพราะไม่มีมารดาหรือบิดาที่จะใช้อำนาจปกครองแต่ฝ่ายเดียวได้อีก จึงต้องบังคับตามมาตรา 1582 กล่าวคือ ให้ศาลสั่งถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาทั้งคู่ และตั้งผู้ปกครองต่อไป ซึ่งตามมาตรา 1582 นั้น ศาลมีอำนาจถอนอำนาจปกครองบางส่วนได้

2. กรณีบุตรผู้เยาว์มีแต่เฉพาะบิดาหรือมารดา ต่อมาบิดาหรือมารดานั้นถูกศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ เช่นนี้ก็ไม่สามารถบังคับตามมาตรา 1566 วรรคสอง (3) ได้เช่นกัน เพราะมีผู้ใช้อำนาจปกครองคนเดียวอยู่ จึงไม่มีใครที่จะใช้อำนาจปกครองแทนได้อีก ต้องใช้มาตรา 1582 มาถอนอำนาจปกครองของบิดาหรือมารดานั้นและตั้งผู้ปกครองต่อไป ซึ่งตามมาตรา 1582 นั้น ศาลมีอำนาจถอนอำนาจปกครองบางส่วนได้

จะเห็นได้ว่ามาตรา 1566 วรรคสอง (3) จะใช้แก่กรณีตามข้อ 1) เท่านั้น คือกรณีผู้เยาว์มีทั้งบิดาและมารดาแล้วคนใดคนหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ มารดาหรือบิดาอีกฝ่ายจะใช้อำนาจปกครองไปลำพัง ฝ่ายที่เป็นผู้ไร้ความสามารถก็ถูกระงับอำนาจปกครองไปทั้งหมด ซึ่งตามบทบัญญัติที่นำเสนอให้เป็นวรรคท้ายของมาตรา 1566 ก็จะไปปรับใช้เฉพาะกรณีนี้เช่นกัน โดยให้บิดาหรือมารดาที่ถูกระงับอำนาจปกครองไปทั้งหมดมีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งให้มีอำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุตรได้

ส่วนกรณีตามข้อ 2) ผู้เยาว์มีทั้งบิดาและมารดาแล้วทั้งคู่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ กับกรณีข้อ 2 บุตรผู้เยาว์มีแต่เฉพาะบิดาหรือมารดาและบิดาหรือมารดานั้นถูกศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ จะไม่ปรับใช้มาตรา 1566 วรรคสอง (3) แต่จะใช้วิธีการถอนอำนาจปกครองตามมาตรา 1582 เพื่อนำไปสู่การตั้งผู้ปกครองต่อไป ซึ่งในการถอนอำนาจปกครอง ศาลมีดุลพินิจในการถอนอำนาจปกครองทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ ดังนั้นบทบัญญัติที่จะเพิ่มเติมในมาตรา 1566 วรรคท้ายจึงไม่บังคับกับกรณีดังกล่าวเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปคือ วรรคท้ายของมาตรา 1566 ที่ผู้เขียนเสนอนั้นจะเป็นข้อยกเว้นของหลักในมาตรา 1566 วรรคสอง (3) เมื่อปรับใช้แก่กรณีผู้เยาว์ซึ่งมีทั้งบิดาและมารดาแล้วคนใดคนหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถเท่านั้น จึงไม่มีปัญหาเรื่องความซ้ำซ้อนของบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว แต่ในทางกลับกันจะทำให้กรณีผู้ใช้อำนาจปกครองตกเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถมีอำนาจปกครองบุตรที่ไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็กรณที่บังคับตามมาตรา 1566 วรรคสอง (3) หรือกรณที่บังคับตามมาตรา 1582 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น คือมีศาลเข้ามาใช้ดุลพินิจเป็นกรณีๆ ไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บุตรจะได้ไม่ถูกแยกจากบิดามารดาโดยง่าย ทั้งหมดนี้ก็เพื่อสนับสนุนสถาบันครอบครัวให้มีความมั่นคงและเป็นประโยชน์แก่บุตรผู้เยาว์นั่นเอง